

NR 84/2014

**OPINIE O BEZPIECZEŃSTWIE W KRAJU
I W MIEJSCU ZAMIESZKANIA**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2014 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Od końca lat osiemdziesiątych sprawdzamy, jak Polacy postrzegają kwestię bezpieczeństwa w naszym kraju. W jednym z ostatnich sondaży¹ zapytaliśmy badanych, jak oceniają stan bezpieczeństwa w Polsce oraz w swojej najbliższej okolicy, a także czy obawiają się, że oni lub ich bliscy mogą stać się ofiarami przestępstw. Interesowały nas również osobiste doświadczenia ankietowanych w tym zakresie – ilu z nich w ciągu ostatnich pięciu lat zostało poszkodowanych w wyniku jakiegoś przestępstwa.

OSOBISTE DOŚWIADCZENIA

W ciągu ostatnich pięciu lat mniej więcej co piąty badany (22%) padł ofiarą jakiegoś przestępstwa. Co szósty ankietowany (16%) został okradziony, a dwukrotnie mniej respondentów (8%) deklaruje, że dokonano u nich włamania. Bardzo nieliczni zostali w tym czasie napadnięci i obrabowani (3%), pobici lub umyślnie zranieni (3%), bądź też stali się ofiarami innych przestępstw.

Tabela 1

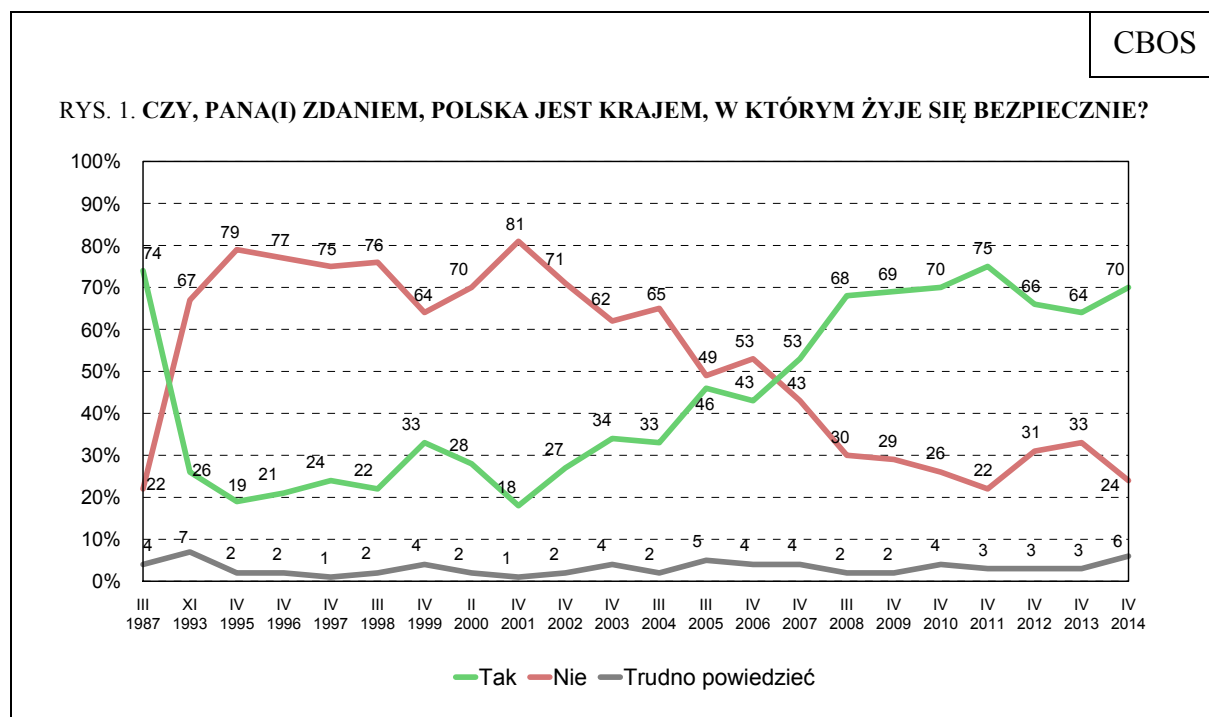
Czy w ostatnich pięciu latach przydarzyła się Panu(i) któraś z wymienionych niżej sytuacji:	Odsetki odpowiedzi twierdzących (według terminów badań)														
	VI '99	VI '00	IV '02	IV '03	III '04	III '05	X '05	IV '06	IV '07	IV '09	IV '10	IV '11	IV '12	IV '13	IV '14
– ukradziono Panu(i) coś	22	19	31	28	29	23	22	26	20	16	19	18	17	15	16
– dokonano u Pana(i) włamania (do domu, mieszkania, domku na działce, piwnicy, budynków gospodarczych)	9	8	17	14	17	13	11	16	11	10	10	9	9	8	8
– został(a) Pan(i) napadnięty(a) i obrabowany(a)	4	4	5	5	7	4	3	6	4	3	4	2	4	3	3
– został(a) Pan(i) pobity(a) lub umyślnie zraniony(a)	4	3	5	6	4	5	4	6	5	4	3	3	4	2	3
– stał(a) się Pan(i) ofiarą innego przestępstwa	4	5	7	4	6	5	3	6	5	5	4	4	4	5	6

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (287) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 3–9 kwietnia 2014 roku na liczącej 1028 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Ofiarami przestępstw w ciągu ostatnich pięciu lat częściej niż inni byli mieszkańcy dużych i największych miast, respondenci niezadowoleni ze swojej sytuacji materialnej, absolwenci wyższych uczelni, niepraktykujący religijnie, a uwzględniając grupy społeczno-demograficzne – kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem oraz badani pracujący na własny rachunek.

POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA

Zdaniem większości badanych (70%) Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie. Przekonanie to umocniło się w ciągu ostatniego roku – odsetek deklarujących, że Polska jest krajem bezpiecznym, wzrósł o 6 punktów procentowych (z 64% do 70%), zaś odsetek wyrażających pogląd przeciwny obniżył się o 9 punktów (z 33% do 24%). Patrząc z dłuższej perspektywy można zauważyć, że po roku 1989 pogarszało się poczucie bezpieczeństwa. Stosunkowo najniższy jego poziom odnotowaliśmy w roku 2001, natomiast w kolejnych latach sytuacja pod tym względem poprawiała się. W ciągu ostatniej dekady ponad dwukrotnie wzrósł odsetek badanych oceniających, że Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie, a obecny poziom poczucia bezpieczeństwa należy do najwyższych od 1989 roku.

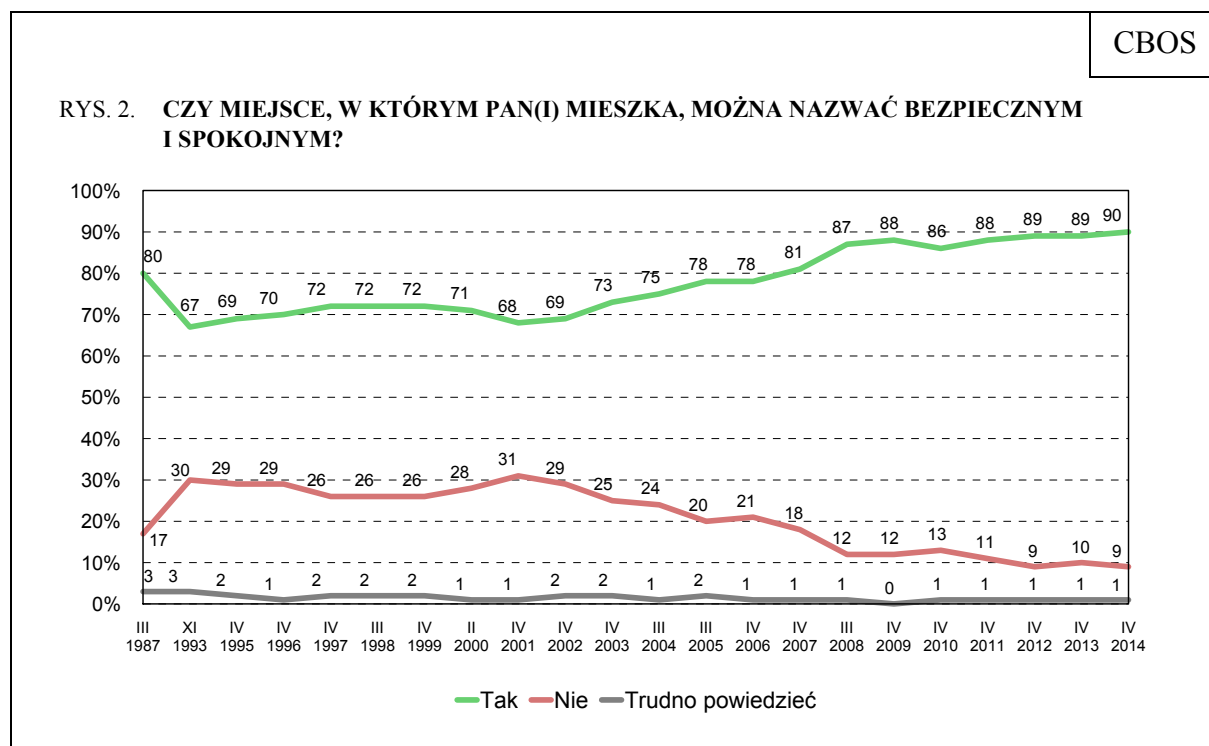
Poczucie bezpieczeństwa jest częstsze wśród badanych najlepiej wykształconych, a także wśród kadry kierowniczej i specjalistów z wyższym wykształceniem. Pozytywnemu postrzeganiu stanu bezpieczeństwa w kraju sprzyjają również dobra sytuacja materialna ankietowanych i wysokie miesięczne dochody *per capita*.

Opinie badanych zależą też od osobistych doświadczeń w tym zakresie – ankietowani, którzy w ciągu ostatnich pięciu lat padli ofiarą przestępstwa, rzadziej niż pozostali są zdania, że Polska jest bezpiecznym krajem.

Tabela 2

Badani, którzy w ciągu ostatnich pięciu lat:	Czy Pana(i) zdaniem, Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
– padli ofiarą przestępstwa	60	36	4
– nie padli ofiarą przestępstwa	73	21	6

Od kilku lat na stabilnym i bardzo wysokim poziomie – najwyższym od końca lat osiemdziesiątych – utrzymują się oceny poziomu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Obecnie dziewięciu na dziesięciu ankietowanych (90%) deklaruje, że czuje się bezpiecznie w swojej okolicy. Warto podkreślić, że niezmiennie od lat Polacy wyżej oceniają bezpieczeństwo w swoim otoczeniu niż generalnie w Polsce.

Opinie na ten temat zależne są od wielkości miejscowości zamieszkania. Najbezpieczniej w swoim otoczeniu czują się mieszkańcy wsi, najmniej zaś mieszkańcy dużych i największych miast. Istotną rolę w tym kontekście odgrywają również osobiste doświadczenia związane z przestępczością – badani, którzy w ciągu ostatnich pięciu lat padli ofiarą przestępstwa, rzadziej niż pozostali postrzegają swoją okolicę jako bezpieczną.

Tabela 3

Badani, którzy w ciągu ostatnich pięciu lat:	Czy miejsce, w którym Pan(i) mieszka (dzielnica, osiedle, wieś) można nazwać bezpiecznym i spokojnym?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
– padli ofiarą przestępstwa	81	18	1
– nie padli ofiarą przestępstwa	93	7	0

POCZUCIE ZAGROŻENIA PRZESTĘPCZOŚCIĄ

Ponad dwie piąte badanych (45%) obawia się, że może stać się ofiarą przestępstwa, przy czym jedynie bardzo nieliczni deklarują silne poczucie zagrożenia w tym zakresie (5%). Niepokój, że ofiarą przestępstwa może stać się ktoś z rodziny, jest częstszy i wyraża go ponad połowa ankietowanych (55%), w tym co dziesiąty bardzo się obawia o swoich bliskich (10% ogółu). W ciągu ostatniego roku odnotowaliśmy pewien wzrost poczucia zagrożenia przestępczością – zwiększył się zarówno odsetek badanych obawiających się o własne bezpieczeństwo, jak i o bezpieczeństwo swoich bliskich.

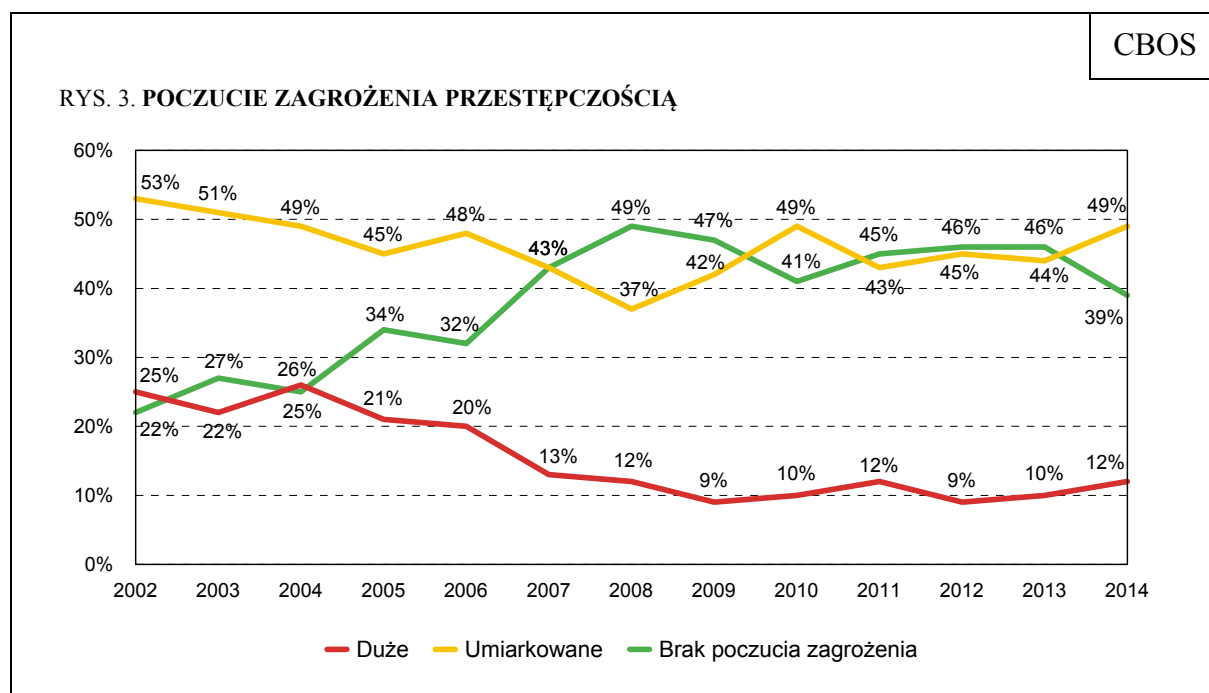
Tabela 4

Czy obawia się Pan(i) tego, że może stać się ofiarą przestępstwa?	Wskazania respondentów według terminów badań																		
	IV '96	IV '97	III '98	IV '99	II '00	IV '01	IV '02	IV '03	III '04	III '05	IV '06	IV '07	III '08	IV '09	IV '10	IV '11	IV '12	IV '13	IV '14
	w procentach																		
Nie obawiam się	30	37	35	40	31	34	32	39	36	45	43	54	59	58	53	61	59	60	53
Obawiam się	67	61	62	57	67	65	66	59	63	51	55	44	40	41	46	37	39	39	45
– obawiam się, ale nie tak bardzo	50	46	47	43	46	47	52	49	49	42	46	37	34	37	41	32	35	35	40
– bardzo się tego obawiam	17	15	15	14	21	18	14	10	14	9	9	7	6	4	5	5	4	4	5
Trudno powiedzieć	3	2	3	2	2	1	2	2	1	3	2	2	1	1	1	2	2	1	2

Tabela 5

Czy obawia się Pan(i), że ofiarą przestępstwa może stać się ktoś z Pana(i) najbliższej rodziny?	Wskazania respondentów według terminów badań														
	IX '00	IV '01	IV '02	IV '03	III '04	III '05	IV '06	IV '07	III '08	IV '09	IV '10	IV '11	IV '12	IV '13	IV '14
	w procentach														
Nie obawiam się	30	26	25	30	28	36	34	44	52	50	44	48	48	50	43
Obawiam się	67	72	74	67	69	61	64	53	46	48	54	50	50	48	55
– obawiam się, ale nie tak bardzo	42	45	50	47	45	41	45	41	35	40	45	39	42	39	45
– bardzo się tego obawiam	25	27	24	20	24	20	19	12	11	8	9	11	8	9	10
Trudno powiedzieć	3	2	1	3	3	4	2	3	2	2	2	2	2	2	2

Biorąc pod uwagę odpowiedzi na oba powyższe pytania, stworzyliśmy wskaźnik poczucia zagrożenia przestępczością. Dwie piąte badanych (39%) nie odczuwa zagrożenia ani dla siebie, ani dla najbliższej rodziny. Połowa respondentów (49%) w co najmniej jednym pytaniu zadeklarowała umiarkowany lęk, nie wyrażając jednocześnie większych obaw (przynajmniej jedna odpowiedź „obawiam się, ale nie tak bardzo”, przy braku odpowiedzi „bardzo się obawiam”). Relatywnie niewielu badanych (12%) ma duże poczucie zagrożenia przestępczością (w przynajmniej jednym pytaniu wybrana została odpowiedź „bardzo się obawiam”). W porównaniu z zeszłym rokiem zmniejszył się odsetek badanych, którzy w ogóle nie odczuwają zagrożenia, liczniejsi są natomiast deklarujący umiarkowane obawy.

Obawy przed przestępczością – zarówno w odniesieniu do siebie, jak i do swojej rodziny – są częstsze wśród kobiet niż mężczyzn, wśród badanych najlepiej wykształconych,

a także wśród ankietowanych gorzej oceniających warunki materialne swoich gospodarstw domowych. Stosunkowo rzadziej niż inni lęka te wyrażają mieszkańcy wsi.

Niepokoje związane z zagrożeniem przestępczością kształtowane są przez osobiste doświadczenia – badani, którzy padli ofiarą przestępstwa, bardziej boją się o bezpieczeństwo własne oraz swoich bliskich.

Tabela 6

Badani, którzy w ciągu ostatnich pięciu lat:	Czy obawia się Pan(i) tego, że może stać się ofiarą przestępstwa?			
	W ogóle się nie obawiam	Raczej się nie obawiam	Obawiam się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
– padli ofiarą przestępstwa	11	30	58	1
– nie padli ofiarą przestępstwa	17	39	42	2

Tabela 7

Badani, którzy w ciągu ostatnich pięciu lat:	Niezależnie od tego, czy obawia się Pan(i) o siebie samego, to czy obawia się Pan(i), że ofiarą przestępstwa może stać się ktoś z Pana(i) najbliższej rodziny?			
	W ogóle się nie obawiam	Raczej się nie obawiam	Obawiam się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
– padli ofiarą przestępstwa	9	22	67	2
– nie padli ofiarą przestępstwa	13	33	52	2

Ze statystyk policyjnych² wynika, że liczba przestępstw w Polsce spada. W roku 2013 odnotowano ich mniej niż przed rokiem i jednocześnie zdecydowanie mniej niż dekadę temu. W przeciętnym dniu 2003 roku dochodziło do 4018 przestępstw, a w roku 2013 już tylko do 2905. Ten pozytywny trend potwierdzają w znacznej mierze wyniki naszych badań, z których wynika, że w ciągu ostatnich dziesięciu lat znacząco poprawiły się oceny stanu bezpieczeństwa zarówno w Polsce, jak i w najbliższym otoczeniu badanych, a także zmalało poczucie zagrożenia przestępczością.

W ciągu ostatniego roku umocniło się przekonanie, że Polska jest krajem bezpiecznym, a postrzeganie poziomu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania utrzymuje się

² <http://www.policja.pl/pol/aktualnosci/94251,W-2013-roku-odnotowano-70-tysiecy-przestepstw-kryminalnych-mniej.html>

na stabilnym i bardzo wysokim poziomie. Obecnie oceny te w odniesieniu do kraju oraz do najbliższego otoczenia należą do najwyższych od końca lat osiemdziesiątych. Zaznaczyć jednak należy, że w porównaniu z rokiem ubiegłym zarejestrowaliśmy pewien wzrost osobistego poczucia zagrożenia przestępczością oraz lęku o najbliższych.

Opracowała
Małgorzata OMYŁA-RUDZKA